

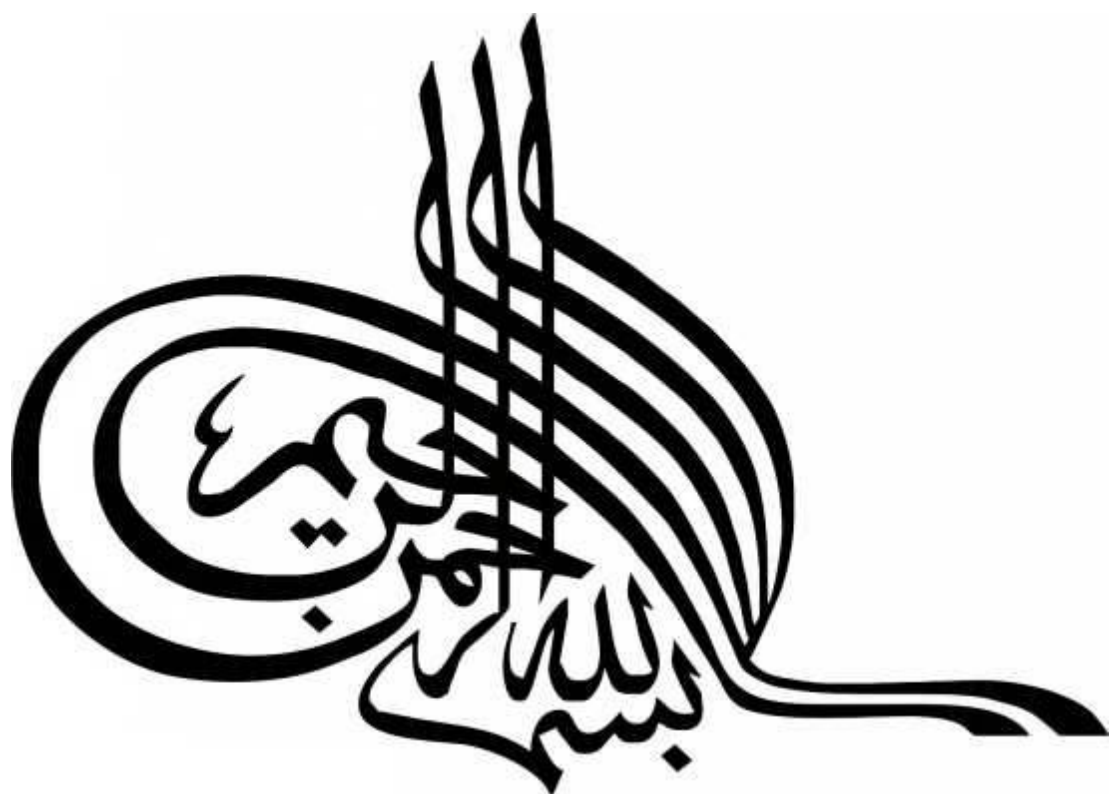
United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

کمیسیون ملی
یونسکو - ایران

Iranian National
Commission for
UNESCO

نقشه راه یونسکو برای اجرای برنامه عمل جهانی در زمینه آموزش برای توسعه پایدار

مترجم: پیمان پورهادی
ویراستار: فریده پورهادی
ناظر علمی: دکتر محدثه محب حسینی

نقشه راه یونسکو

برای اجرای برنامه عمل جهانی در زمینه آموزش برای توسعه پایدار

مترجم: پیمان پورهادی

ویراستار: فریده پورهادی

ناظر علمی: دکتر محدثه محب حسینی

کمیسیون ملی یونسکو - ایران

زمستان ۱۳۹۵

پیشگفتار.....	۳
مقدمه	۴
فردای بهتر، از امروز آغاز می‌شود.....	۴
از دهه آموزش برای توسعه پایدار، تا برنامه عمل جهانی	۴
ترسیم دیدگاهی مشترک	۵
درک آموزش برای توسعه پایدار	۷
نقشه‌راه	۹
هدف اصلی و اهداف ویژه	۹
حوزه‌های عمل اولویت‌دار.....	۱۰
راهبردها	۱۷
سازوکارها	۱۸
منابع	۲۰
نظارت و ارزیابی	۲۰

پیوست:

برنامه عمل جهانی در زمینه آموزش برای توسعه پایدار،	۲۲
به‌منظور پیگیری اقدامات دهه آموزش برای توسعه پایدار ملل متحد پس از ۲۰۱۴ (دوازدهمین قطعنامه سی و هفتمین کنفرانس عمومی یونسکو)	

پیشگفتار

امروزه چالش‌های به‌هم پیوسته جهانی، به پاسخ‌هایی نیازمند است که در روح انسانیت جمعی ما ریشه دارد. به اعتقاد اینجانب، مخاطرات و فرصت‌هایی که با آن‌ها مواجه هستیم، ایجاد تغییر در الگویی را می‌طلبد که بستر آن در جوامع ما فقط می‌تواند از طریق آموزش و یادگیری فراهم شود. نقش آموزش به‌عنوان یک تسریع‌کننده برای آینده‌ای بهتر و پایدارتر برای همه، که هر روز بیش از پیش مورد تأیید قرار گرفته است، به اعلام "دهه آموزش برای توسعه پایدار ملل متحد" در سال ۲۰۰۵ منجر شد. این تعهد، زمانی که کشورهای عضو یونسکو در کنفرانس ملل متحد در زمینه توسعه پایدار در سال ۲۰۱۲ (Rio+20)، به حمایت از آموزش برای توسعه پایدار پس از پایان دهه متعهد شدند، قوت بیشتری یافت.

یونسکو، به‌عنوان نهاد هدایت‌کننده دهه براساس دستاوردهای حاصله از دهه آموزش برای توسعه پایدار ملل متحد و به‌منظور ایجاد شتابی جدید پس از پایان دهه در سال ۲۰۱۴، برنامه عمل جهانی در زمینه آموزش برای توسعه پایدار را تهیه کرد. این برنامه، در کنفرانس عمومی یونسکو در سال ۲۰۱۳ بر اساس مشاوره‌های گسترده و داده‌های حاصله از طیف وسیعی از ذی‌نفعان به امضا رسید. برنامه مذکور، در زمانی مطرح می‌شود که جامعه بین‌المللی مکلف است سری جدید اهداف توسعه پایدار را که ماهیت عمل‌گرایانه و جهانی دارند و در سطح جهانی قابل اجرا هستند، پیشنهاد کند. برنامه عمل جهانی، به‌عنوان برنامه‌ای برای پیگیری دهه و نیز به‌عنوان یک عامل کمکی ملموس و عینی برای تهیه دستورکارهای توسعه و آموزش پس از ۲۰۱۵ طراحی می‌شود.

برنامه عمل جهانی، دارای یک نقشه‌راه اجرایی مشروح است و برای کلیه ذی‌نفعان شامل: دولت‌ها، سازمان‌های جامعه مدنی، بخش خصوصی، رسانه‌ها، جامعه علمی و پژوهشی، سازمان‌های بین‌الدولی و سایر مؤسسات ذی‌ربط که با تمام وجود، به معلمان و فراگیران در امر یاددهی و یادگیری کمک می‌کنند، طراحی شده است. نقشه‌راه یاد شده، در مورد هدف اصلی برنامه، اهداف ویژه و حوزه‌های عمل اولویت‌دار آن توضیح می‌دهد، تا از این طریق بتوان بر راهبرد برنامه تمرکز کرد، تعهد ذی‌نفعان را عملیاتی ساخت و همچنین راهبردها را اجرا و ارزیابی نمود.

امید است که برنامه عمل جهانی، که در کنفرانس جهانی آموزش برای توسعه پایدار آیچی‌ناگویای ژاپن (نوامبر ۲۰۱۴) رونمایی خواهد شد، بتواند جامعه ذی‌نفعان را در جهت آموزش برای توسعه پایدار بسیج نماید و برای اجرای مؤثر آن، راهنمای عمل ارائه کند. همگی ما با تمام وجود خواستار موفقیت این برنامه هستیم.

ایرینا بوکوا؛ مدیرکل یونسکو

مقدمه:

فردای بهتر، از امروز آغاز می‌شود

تغییرات سریع، گسترده و مداوم، سیّاره ما را به شکل غیرمنتظره‌ای دگرگون می‌سازد؛ در عین حال جوامع به لحاظ ترکیب جمعیت‌شناختی و ساختارهای اجتماعی و اقتصادی در حال تغییرات گسترده‌اند. برای رویارویی با چالش‌های توسعه پایدار، توافق‌های سیاسی، محرک‌های مالی و یا راه‌حل‌های فناوری به تنهایی کافی نیستند. توسعه پایدار، به ایجاد تغییر عمده در نحوه رفتار و تفکر و به عبارتی، بازاندیشی در زمینه چگونگی برقراری ارتباط ما با یکدیگر و تعامل با بوم‌سازگانهایی نیازمند است که به حیات ما کمک می‌کنند. برای ایجاد جهانی عادلانه‌تر، صلح طلب‌تر و پایدارتر، کلیه افراد و جوامع باید از طریق فراگیری دانش، مهارت‌ها و ارزش‌ها، توانمند شوند و آگاهی‌های لازم برای ایجاد این تغییرات به طور عمیق در آن‌ها به وجود آید. اینجاست که آموزش، نقش بسیار مهمی ایفا می‌کند. آموزش برای توسعه پایدار، شکل‌دهی فردایی بهتر برای همه است و باید از امروز آغاز شود.

برای رویارویی با چالش‌های توسعه پایدار، توافق‌های سیاسی، محرک‌های مالی و یا راه‌حل‌های فناوری، به تنهایی کافی نیستند.

از دهه آموزش برای توسعه پایدار، تا برنامه عمل جهانی

در سال ۲۰۰۵، دهه آموزش برای توسعه پایدار ملل متحد، با هدف گسترش نقش آموزش در ارتقای توسعه پایدار آغاز شد. در این دهه، بسیاری از تجارب موفق و نیز توافق‌های بین‌الدولی در زمینه توسعه پایدار به وجود آمد و این امر سبب شد که اکنون اهمیت آموزش، به‌طور شایسته به رسمیت شناخته شود. در کنفرانس توسعه پایدار ملل متحد در سال ۲۰۱۲ (RIO+20)، جامعه بین‌المللی توافق کرد که آموزش برای توسعه پایدار را ارتقا بخشد و توسعه پایدار را پس از دهه آموزش برای توسعه پایدار ملل متحد، به‌طور جدی‌تر در بحث آموزش ادغام کند (پاراگراف ۲۳۳). یونسکو به‌عنوان سازمان راهبر دهه، همگام با شرکای خود، در ایجاد دستاوردهای بزرگ دهه نقش بسزایی را ایفا کرده است.

در حال حاضر، آموزش برای توسعه پایدار در سطح بین‌المللی به‌طور روزافزون به‌عنوان عنصر اصلی آموزش باکیفیت و عامل کلیدی توسعه پایدار شناخته می‌شود. توافق‌نامه مسقط، که در نشست جهانی آموزش برای

همه در سال ۲۰۱۴ به تصویب رسید و طرح پیشنهادی اهداف توسعه پایدار (SDGs) که توسط "کارگروه آزاد مجمع عمومی ملل متحد در زمینه اهداف توسعه پایدار"^۱ تهیه شد، آموزش برای توسعه پایدار را در اهداف ویژه پیشنهادی دستورکار پس از ۲۰۱۵ می‌گنجاند.

در سی و هفتمین کنفرانس عمومی یونسکو در سال ۲۰۱۳، "برنامه عمل جهانی در زمینه آموزش برای توسعه پایدار" برای پیگیری "دهه آموزش برای توسعه پایدار ملل متحد" امضا شد. (رجوع کنید به پیوست-دوازدهمین قطعنامه سی و هفتمین کنفرانس عمومی). برنامه عمل جهانی، بر اساس دستاوردهای دهه در نظر دارد که اقدامات عینی در زمینه آموزش برای توسعه پایدار را ایجاد کند و آن را افزایش دهد. نقشه راه حاضر، برنامه عمل جهانی را که توسط کشورهای عضو یونسکو امضا شد، به تصمیم‌گیران، ذی‌نفعان و فعالان حوزه معرفی می‌نماید و برای اجرای این برنامه، پیشنهادهای را ارائه می‌دهد و نقش یونسکو را در این زمینه به‌طور مشروح بیان می‌کند.

در حال حاضر، آموزش برای توسعه پایدار در سطح بین‌المللی، به‌طور روزافزون به‌عنوان عنصر اصلی آموزش با-کیفیت، و عامل کلیدی توسعه پایدار شناخته می‌شود.

ترسیم دیدگاهی مشترک

آموزش برای توسعه پایدار، با مباحث مربوط به توسعه پایدار ارتباط ناگسستنی دارد. این مباحث، از زمان انتشار گزارش "آینده مشترک ما" در سال ۱۹۸۷، گسترده‌تر و از اهمیت بیشتری برخوردار شد. در این گزارش، اولین تعریف در زمینه توسعه پایدار که در سطح گسترده‌ای مورد استفاده قرار گرفت، ارائه شد.

تعهدات بین‌المللی در ارتباط با آموزش برای توسعه پایدار

۱۹۸۷ "آینده مشترک ما" (گزارش کمیسیون جهانی در زمینه محیط زیست و توسعه، که به‌عنوان گزارش برون‌ت لند^۲ نیز شناخته می‌شود) توسعه پایدار را این‌گونه تعریف می‌کند: توسعه پایدار؛ توسعه‌ای است که نیازهای حال حاضر را برآورده کند، بدون اینکه توانایی نسل‌های آینده را در برآوردن نیازهایشان به خطر اندازد.

۱۹۹۲ کنفرانس ملل متحد در زمینه محیط زیست و توسعه (نشست ریو، نشست زمین)

فصل سی و ششم دستورکار بیست و یک، مباحث بین‌المللی در زمینه نقش اساسی آموزش، تعلیم و آگاهی عمومی در دستیابی به توسعه پایدار را مورد تأکید قرار می‌دهد.

1 – Open Working Group of the UN General Assembly on SDGs

2- Brundtland

۲۰۰۲ نشست جهانی در زمینه توسعه پایدار (نشست ژوهانسبورگ، ریو+۱۰)

طرح پیشنهادی دهه آموزش برای توسعه پایدار، در "طرح اجرایی ژوهانسبورگ" گنجانده شد. مجمع عمومی ملل متحد، در پنجاه و هفتمین جلسه خود در دسامبر ۲۰۰۲، قطعنامه‌ای را برای آغاز دهه آموزش برای توسعه پایدار ملل متحد از ژانویه ۲۰۰۵ تصویب کرد.

۲۰۱۲ کنفرانس ملل متحد در زمینه توسعه پایدار (Rio+20)

جامعه بین‌المللی مصمم شد تا "آموزش برای توسعه پایدار را ارتقا بخشد و توسعه پایدار را پس از دهه آموزش برای توسعه پایدار ملل متحد، به‌طور جدی‌تر در بحث آموزش ادغام کند (پاراگراف ۲۳۳، آینده‌ای که می‌خواهیم).

۲۰۱۳ برنامه عمل جهانی در زمینه آموزش برای توسعه پایدار

به منظور پیگیری دهه آموزش برای توسعه پایدار در کنفرانس عمومی یونسکو امضا شد.

۲۰۱۴ آموزش برای توسعه پایدار، به‌عنوان هدف اصلی در توافق‌نامه مسقط (در نشست جهانی آموزش برای

همه، به تصویب رسید) و در مصوبه پیشنهادی "کارگروه آزاد" در زمینه اهداف توسعه پایدار گنجانده شد.

۲۰۱۴ در کنفرانس جهانی یونسکو در زمینه آموزش برای توسعه پایدار، برنامه عمل جهانی در زمینه آموزش

برای توسعه پایدار ارائه می‌شود.

۲۰۱۵ پیش‌بینی می‌شود که در مجمع جهانی آموزش (اینچئون، جمهوری کره)، نتایج کنفرانس جهانی

آموزش برای توسعه پایدار ۲۰۱۴ مد نظر قرار گیرد.

آموزش برای توسعه پایدار، تاکنون در بسیاری از چارچوب‌ها و پیمان‌نامه‌های^۳ جهانی مرتبط با حوزه‌های اصلی توسعه پایدار، ادغام شده است.

تغییر اقلیم: ماده ۶ چارچوب پیمان‌نامه ملل متحد، در زمینه تغییرات اقلیم و برنامه‌های
کاری آن

تنوع زیستی: ماده ۱۳ پیمان‌نامه تنوع زیستی و برنامه‌های کاری آن

کاهش خطر بلایا: چارچوب عمل هیوگو؛^۴ ۲۰۱۵-۲۰۰۵: تاب‌آوری ملل و جوامع در برابر
بلایا

3-Conventions

4- Hyogo Framework for Action

تولید و مصرف پایدار: "برنامه آموزش و شیوه‌های زندگی پایدار"، مربوط به "چارچوب ده ساله برنامه‌های تولید و مصرف پایدار ۲۰۲۱-۲۰۱۲"

درک آموزش برای توسعه پایدار

آموزش برای توسعه پایدار، یادگیرندگان را توانمند می‌سازد تا برای انسجام محیط زیست، کارایی اقتصادی، و ایجاد جامعه عادلانه برای نسل‌های حاضر و آینده، در عین احترام به تنوع فرهنگی، تصمیمات آگاهانه اتخاذ نمایند و مسئولانه فعالیت کنند. آموزش برای توسعه پایدار، در مورد یادگیری مادام‌العمر است و بخش اصلی آموزش باکیفیت می‌باشد. آموزش برای توسعه پایدار، آموزشی کل‌نگرانه و دگرگون‌کننده است که به محتوای یادگیری و نتایج آن، محیط تعلیم و تربیت و یادگیری توجه دارد و از طریق تغییر جامعه، به هدف خود دست می‌یابد.

ابعاد آموزش برای توسعه پایدار

محتوای یادگیری: ادغام موضوعات بسیار مهم مانند: تغییر اقلیم، تنوع زیستی، کاهش خطر بلایا و تولید و مصرف پایدار در برنامه‌های درسی

محیط‌های تعلیم و تربیت و یادگیری: طراحی یاددهی و یادگیری به روش تعاملی و یادگیرنده - محور، که موجب یادگیری اکتشافی، تجربه - محور و دگرگون ساز شود. بازاندیشی محیط‌های یادگیری (فیزیکی، مجازی، و برخط)، به‌منظور ترغیب یادگیرندگان، به انجام فعالیت در جهت "پایداری"

دستاوردهای یادگیری: ترغیب یادگیری و ارتقای توانمندی‌های اصلی مانند: تفکر نقادانه و نظام‌مند، تصمیم‌گیری مشارکتی و مسئولیت‌پذیری در قبال نسل‌های حال و آینده

دگرگونی اجتماعی: توانمندسازی یادگیرندگان از هر گروه سنی و هر شرایط آموزشی، برای ایجاد تغییر در خود و جامعه‌ای که در آن زندگی می‌کنند.

- فراهم‌ساختن زمینه گذار به سمت جوامع و اقتصاد سبزتر
 - تجهیز یادگیرندگان به مهارت‌های لازم برای "مشاغل سبز"
 - ترغیب مردم به اتخاذ شیوه‌های زندگی پایدار
- توانمندسازی مردم برای تبدیل شدن به "شهروندان پاسخ‌گو" که در سطح محلی و جهانی، برای مواجهه با چالش‌های جهانی و رفع آن‌ها، نقش‌های فعالی را پذیرا شوند و درنهایت، به‌طور مؤثر به ایجاد جهانی عادلانه‌تر، صلح جوتر، شکیباتر، فراگیرتر، امن‌تر و پایدارتر کمک کنند.

نقشه‌راه:

هدف اصلی و اهداف ویژه

برنامه عمل جهانی، به تحقق دیدگاه دهه آموزش برای توسعه پایدار کمک می‌کند: "جهانی که در آن کلیه افراد دارای فرصت بهره‌مندی از آموزش و فراگرفتن ارزش‌ها، رفتارها و شیوه‌های زندگی مورد نیاز برای آینده‌ای پایدار و تغییرات مثبت اجتماعی باشند."

هدف عمده برنامه عمل جهانی، "ایجاد و گسترش فعالیت در همه سطوح و حوزه‌های آموزش و یادگیری، به‌منظور تسریع پیشرفت به سوی توسعه پایدار" است.

برنامه عمل جهانی برای افزایش و ارتقای فعالیت‌های آموزش برای توسعه پایدار، از رویکردی دوگانه بهره می‌برد که عبارت‌اند از: ۱- ادغام توسعه پایدار در آموزش ۲- ادغام آموزش در توسعه پایدار. بر اساس این رویکرد کلی، این برنامه دارای دو هدف به شرح است:

هدف ۱: "جهت‌بخشی مجدد به آموزش و یادگیری، به‌نحوی که هر فرد فرصت فراگیری دانش، مهارت‌ها، ارزش‌ها و نگرش‌هایی را داشته باشد، که وی را در جهت کمک به توسعه پایدار توانمند می‌سازد."

هدف ۲: "تقویت آموزش و یادگیری، در کلیه دستورکارها، برنامه‌ها و فعالیت‌هایی که موجب ارتقای توسعه پایدار می‌شود."

هدف برنامه عمل جهانی، کمک ملموس و عینی به دستورکار پسا ۲۰۱۵ است و اجرای آن، با اجرای دستورکار پسا ۲۰۱۵ کاملاً هم‌سو می‌باشد.

در برنامه عمل جهانی، تأکید ویژه بر گروه‌هایی خواهد بود که به‌خصوص در برابر تغییر اقلیم و توسعه ناپایدار آسیب‌پذیر هستند.

زنان و دختران، به‌عنوان پیش‌رانان توسعه، نقش بسیار مهمی برعهده دارند و باید در تصمیم‌گیری‌ها، شکل‌دهی سیاست‌ها، و ایجاد برنامه‌هایی در زمینه آموزش برای توسعه پایدار به‌طور کامل مشارکت داشته باشند. هدف‌قراردادن زنان و دختران از طریق برنامه عمل جهانی، به دستورکار آموزش پس از ۲۰۱۵ نیز کمک می‌کند، که هدف آن رفع حذف مداوم زنان و نابرابری، از طریق توانمندسازی آنان و در عین حال حمایت از شمول و فراگیری زنان و دختران و رشد پایدار و افزایش شغل شایسته برای آنان است.

کشورهای کوچک جزیره‌ای در حال توسعه،^۵ جزو کشورهایی هستند که شدیدترین ضربات را از تغییر اقلیم متحمل می‌شوند. این کشورها، با افزایش سطح آب دریا و تغییرات شدید اقلیم مانند قوی‌ترین طوفان‌ها مواجه‌اند و این تغییرات، صنعت گردشگری، ماهی‌گیری و سایر ابزار امرار معاش را به مخاطره می‌اندازد. در آموزش مؤثر بر توسعه پایدار در کشورهای کوچک جزیره‌ای در حال توسعه، نه تنها باید افزایش آمادگی در برابر بلایا مدنظر قرار گیرد و ارزش‌های "پایداری" در افراد نهادینه شود، بلکه می‌بایست مشارکت اقتصادی دانشجویان و فارغ‌التحصیلانی که در سن اشتغال به کار هستند نیز افزایش یابد. نرخ بیکاری در بسیاری از این کشورها؛ به‌ویژه نرخ بیکاری جوانان همچنان بالاست و این امر، دغدغه بزرگی محسوب می‌شود.

آفریقا، یکی از قاره‌هایی است که در برابر تغییر اقلیم دارای بیشترین آسیب‌پذیری است. این قاره، با کوران‌های پی‌درپی، بیابان‌زایی و طوفان‌های بسیار سخت، مواجه است. سطح آب دریا در مناطق ساحلی کم‌ارتفاع، که تعداد زیادی از افراد فقیر در آن‌ها زندگی می‌کنند، در حال افزایش است. این مناطق در برابر تغییر اقلیم، دارای بیشترین آسیب‌پذیری هستند. آموزش برای توسعه پایدار؛ به‌ویژه از طریق توسعه هم‌افزایی میان مدرسه و اجتماع و هم‌سوسازی مجدد آموزش با شرایط محلی می‌تواند در پرداختن به نیازهای اصلی منطقه، کمک کند.

حوزه‌های عمل اولویت‌دار

برنامه عمل جهانی، به منظور تمرکز راهبردی و افزایش تعهد ذی‌نفعان، برای پیشبرد دستورکار آموزش برای توسعه پایدار، پنج حوزه عمل اولویت‌دار را به شرح زیر مشخص کرده است:

حوزه عمل اولویت‌دار ۱

توسعه سیاست‌ها: محوری‌کردن "آموزش برای توسعه پایدار" در سیاست‌های مربوط به آموزش و نیز سیاست‌های توسعه پایدار، به‌منظور ایجاد یک فضای مساعد برای آموزش برای توسعه پایدار و ایجاد تغییرات نظام‌مند

حوزه عمل اولویت‌دار ۲

دگرگون‌سازی محیط‌های یادگیری و یاددهی: ادغام اصول "پایداری" در محیط‌های تعلیم و تربیت

حوزه عمل اولویت‌دار ۳

توانمندسازی آموزشیاران و مربیان: افزایش قابلیت‌های آموزشیاران و مربیان، جهت ارائه هرچه مؤثرتر آموزش برای توسعه پایدار

حوزه عمل اولویت‌دار ۴

توانمندسازی و بسیج جوانان: افزایش چشمگیر فعالیت‌های آموزش برای توسعه پایدار در میان جوانان

حوزه عمل اولویت‌دار ۵

سرعت بخشیدن به راه‌حل‌های پایدار در سطح محلی: گسترش آموزش برای توسعه پایدار و شبکه‌های ذی‌نفعان چندگانه آموزش برای توسعه پایدار، در جوامع محلی

حوزه عمل اولویت‌دار ۱: توسعه سیاست‌ها

رویکردهای سیاست‌های کنونی، خواه اگر موجب کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای شوند و یا اگر راهبردی را برای توسعه مهارت‌های سبز ملی ترسیم کنند، در بیشتر مواقع، برای اثربخشی واقعی از جامعیت لازم برخوردار نیستند. ایجاد تغییرات نظام‌مند، صرفاً از طریق طراحی سیاست‌های مرتبط و منسجم توسط وزارت‌خانه‌ها، با مشارکت کامل بخش خصوصی، اجتماعات محلی، جامعه دانشگاهی و جامعه مدنی امکان‌پذیر خواهد بود. در حال حاضر، اگرچه تلاش برای گسترش سیاست‌ها در زمینه آموزش برای توسعه پایدار، مبتنی بر رویکردهای بین بخشی و ذی‌نفعان چندگانه، نویدبخش آینده‌ای روشن و نزدیک است، اما کلیه این تلاش‌ها، به هماهنگی و حمایت بیشتر نیازمند می‌باشد.

مثال‌ها:

- دولت‌ها، "آموزش برای توسعه پایدار" را در معیارهای ملی کیفیت و چارچوب شاخص‌هایی که معیارهای نتایج یادگیری را به وجود می‌آورند، بگنجانند.
- دولت‌ها، بانک‌های توسعه، سازمان‌های غیردولتی بین‌المللی و نهادهای تخصصی ملل متحد، "آموزش برای توسعه پایدار" را در توافق‌نامه‌های جهانی در زمینه توسعه پایدار وارد کنند.

اقدامات در این حوزه عمل اولویت‌دار، شامل ادغام آموزش برای توسعه پایدار در سیاست‌های بین‌المللی و ملی آموزش و توسعه پایدار است. وزارت‌خانه‌های آموزش در سراسر جهان، در تضمین پاسخ‌گویی نظام‌های آموزشی به چالش‌های کنونی و در حال ظهور مرتبط با "پایداری"، و برخورداری از آمادگی لازم برای مقابله با این چالش‌ها، مسئولیت مهمی برعهده دارند. از جمله این مسئولیت‌ها می‌توان به ادغام آموزش برای توسعه پایدار در برنامه‌های درسی و معیارهای ملی کیفیت و توسعه چارچوب شاخص‌های آموزش برای توسعه پایدار، که برای تعیین معیارهای نتایج یادگیری به کار می‌رود، اشاره کرد. لازم است آموزش برای

توسعه پایدار، به عنوان یک عامل کمک کننده به کیفیت آموزش، مد نظر قرار گیرد و در معیارهای کیفیت نظام ملی آموزش، گنجانده شود.

آموزش برای توسعه پایدار، فقط برای افزایش قدرت پاسخ‌گویی بخش آموزش به توسعه پایدار نیست، بلکه این آموزش باید به عنوان یک ابزار اجرایی، در راهبردهای ملی و بین‌المللی مرتبط با جنبه‌های اجتماعی، اقتصادی و زیست‌محیطی توسعه پایدار؛ از طرح‌های مدیریت بلایا گرفته تا راهبردهای کاهش کربن، گنجانده شود. آموزش برای توسعه پایدار همچنین باید به عنوان یک بخش نظام‌مند، در چارچوب همکاری‌های دوجانبه و چندجانبه در زمینه توسعه، در نظر گرفته شود.

نتایج مورد انتظار شامل: ادغام آموزش برای توسعه پایدار در چارچوب سیاست‌گذاری‌ها، طرح‌ها، راهبردها، برنامه‌ها و فرایندهای مرتبط با آموزش و توسعه پایدار در سطوح محلی، ملی، زیرمنطقه‌ای، منطقه‌ای و بین‌المللی است.

ذی‌نفعان اصلی در این حوزه عمل اولویت‌دار، سیاست‌گذاران بخش‌های آموزش و توسعه پایدار هستند. نخست و مهم‌تر از همه اینکه، ذی‌نفعان آموزش لازم است در ساختارها و فرایندهای مختلف بخش آموزش، سیاست‌ها و دستورالعمل‌هایی را به منظور ادغام آموزش برای توسعه پایدار تنظیم کنند. آن‌ها همچنین باید برای عملیاتی کردن این سیاست‌ها؛ به‌ویژه برای ظرفیت‌سازی مورد نیاز در سطوح ملی و محلی، منابع مالی لازم را بسیج کنند و بدین منظور اختصاص دهند.

از سیاست‌گذاری که در زمینه تغییر اقلیم، کاهش خطر بلایا، تولید و مصرف پایدار، تنوع زیستی و سایر چالش‌های مربوط به "پایداری" فعالیت می‌کنند، دعوت می‌شود تا برای پرداختن به این موضوعات، آموزش برای توسعه پایدار را به رسمیت بشناسند و آن را در دستورکار خود قرار دهند. این افراد می‌توانند در شرایطی که آموزش بخش مهمی از مباحث مربوط به توسعه پایدار را به خود اختصاص می‌دهد، تلاش خود را در جهت حمایت از همکاری و هماهنگی بین وزارت‌خانه‌ای و ذی‌نفعان چندگانه، صرف نمایند.

نهادهای جامعه مدنی مانند: گروه‌های اجتماعی، سازمان‌های غیردولتی، انجمن‌ها، اتحادیه‌ها و بنیادها نیز در گسترش سیاست‌های مرتبط با آموزش برای توسعه پایدار، نقش مهمی ایفا می‌کنند. آن‌ها می‌توانند دولت را به اجرای فعالیت‌های مورد نیاز، ملزم نمایند و یا به منظور تکمیل فعالیت‌های بخش عمومی، طرح‌های ابتکاری خود را دنبال کنند و بدین ترتیب، در میان شکاف بین سیاست و عمل، پل ارتباطی به وجود آورند.

موضوع آخر و در عین حال با اهمیت این است که ساختارهای بین دولتی، آژانس‌ها و مؤسساتی که در سطوح زیرمنطقه‌ای، منطقه‌ای و یا بین‌المللی فعالیت می‌کنند نیز برای این حوزه عمل دارای اولویت، بسیار مهم و تعیین کننده هستند. این ساختارها، باید آموزش برای توسعه پایدار را در دستورکارها و بخشنامه‌های

خود در زمینه "پایداری" ادغام کنند و همچنین دولت‌های عضو، خود را تشویق کنند که در تلاش‌های ملی، سهم خویش را به انجام رسانند.

حوزه عمل اولویت‌دار ۲: ایجاد تغییر در محیط‌های یاددهی و یادگیری

آموزش برای توسعه پایدار، چیزی فراتر از آموزش و تعلیم در زمینه توسعه پایدار است. این آموزش، تجربه و تمرین توسعه پایدار را نیز دربر می‌گیرد. محیط‌های یادگیری پایدار مانند: مدارس حافظ محیط زیست یا پردیس‌های سبز، برای مربیان و یادگیرندگان، این امکان را فراهم می‌سازند تا اصول "پایداری" را در فعالیت‌های روزانه خود ادغام کنند. ایجاد تغییر در محیط‌های یاددهی و یادگیری، نه تنها به مدیریت هرچه پایدارتر تجهیزات فیزیکی مربوط می‌شود، بلکه با تغییر ویژگی‌ها و ساختار حاکم بر نهادهای آموزشی نیز در ارتباط است. دومین حوزه عمل اولویت‌دار، مستلزم ارتقای رویکردهای یکپارچه در مدارس و کلیه فضاهای یادگیری و یاددهی نسبت به آموزش برای توسعه پایدار است.

مثال‌ها:

- مدارس، با مشارکت یک اجتماع بزرگ‌تر، طرح پایداری مدارس را گسترش دهند.
- دانشگاه‌ها، "پایداری" را در فعالیت‌های پردیس‌ها، اداره کردن آن‌ها، سیاست‌ها و اجرا ادغام کنند.

اقدامات در این حوزه عمل اولویت‌دار، شامل ایجاد بینش و طرحی برای اجرای آموزش برای توسعه پایدار در محیط‌های فعال یاددهی و یادگیری، با مشارکت یک اجتماع بزرگ‌تر است. رهبران نهادهای آموزشی، تشویق می‌شوند تا در زمینه آموزش برای توسعه پایدار نگرش جامعی داشته باشند؛ به‌طوری‌که در زمینه توسعه پایدار، صرفاً بر انتقال محتوای آموزشی متمرکز نشوند، بلکه در تجربه توسعه پایدار که شامل انجام فعالیت‌هایی برای کاهش رد پای بوم‌شناختی^۶ نهادهاست نیز مشارکت داشته باشند. همکاری بین نهادهای یاددهی و یادگیری و جامعه میزبان، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

نتایج مورد انتظار شامل: طرح‌ها یا راهبردهای مربوط به "پایداری" است، که توسط مدارس و سایر نهادهای آموزشی و سازمان‌های دولتی و خصوصی اجرا می‌شود.

6-ecological footprint

توضیح مترجم: رد پای بوم‌شناختی، میزان تخریب و اثر منفی است که هر فرد بر محیط زیست وارد می‌آورد. به بیان دیگر، مقدار زمین و آبی است که فرد یا یک جمعیت انسانی، برای تامین منابع مورد نیاز و پشتیبانی پایداری خود و نیز جذب ضایعات، با فناوری متداول، به‌کار می‌برد. این مفهوم، اکنون به‌طور گسترده‌ای در سراسر جهان به‌عنوان یک شاخص سنجش زیست-محیطی برای پایداری به‌کار می‌رود.

ذی‌نفعان اصلی در این حوزه عمل اولویت‌دار، رهبران و رؤسای انواع نهادهای یاددهی و یادگیری مانند: مدیران مدارس، مدیران مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای، رؤسای دانشگاه‌ها و مجموعه دانشکده‌ها و رؤسای شرکت‌های خصوصی هستند. رهبران جوامع محلی، والدین، یادگیرندگان و مربیان، شرکای مهم این ذی‌نفعان می‌باشند.

حوزه عمل دارای اولویت ۳: توانمندسازی آموزشیاران و مربیان

آموزشیاران و مربیان، برای ایجاد تغییر در جهت پاسخ‌گویی آموزش به توسعه پایدار، عاملان قدرتمندی محسوب می‌شوند؛ اما برای کمک به گذار به سوی جامعه پایدار باید در ابتدا دانش، مهارت‌ها، نگرش‌ها و ارزش‌های مورد نیاز را فراگیرند. این افراد برای پرداختن به موضوعات توسعه پایدار، همچنین باید انگیزه و تعهد لازم را در خود به‌وجود آورند. سومین حوزه عمل اولویت‌دار، ظرفیت‌سازی برای این نمایندگان تغییر، به‌منظور تسهیل آموزش برای توسعه پایدار است.

مثال‌ها:

- نهادهای تربیت معلم، در زمینه آموزش برای توسعه پایدار، آموزش پیش از خدمت و ضمن خدمت ارائه دهند.
- نهادهای تخصصی آموزش فنی و حرفه‌ای ملی برای پرداختن به موضوع آموزش برای توسعه پایدار، برای معلمان و مربیان آموزش فنی و حرفه‌ای ظرفیت‌سازی کنند.

اقدامات در این حوزه عمل اولویت‌دار شامل: ادغام آموزش برای توسعه پایدار در آموزش پیش از خدمت و ضمن خدمت معلمان، آموزش معلمان اوان کودکی، مدارس ابتدایی، متوسطه و مؤسسات آموزش فنی و حرفه‌ای است. در مقطع پس از متوسطه، مؤسسات آموزش عالی نیز می‌توانند در تربیت و آموزش هیئت علمی، آموزش برای توسعه پایدار را ادغام کنند تا بدین وسیله توانمندی اعضای هیئت علمی را در خصوص تدریس موضوعات مربوط به پایداری و انجام پژوهش‌های مربوطه و نظارت بر آن‌ها بهبود بخشند. حوزه عمل مفید دیگر، معرفی یک چشم‌انداز "پایداری" در برنامه‌های توسعه حرفه‌ای آموزشیاران، مربیان و کارکنان مؤسسات مختلف خصوصی است.

نتایج مورد انتظار از میان سایر نتایج، ادغام آموزش برای توسعه پایدار در برنامه‌های آموزش پیش از خدمت و ضمن خدمت معلمان (مانند معیارهای اعتبارسنجی و به رسمیت شناختن صلاحیت‌های تحصیلی معلمان، مطابق با مفهوم آموزش برای توسعه پایدار، و گنجاندن آموزش برای توسعه پایدار در برنامه‌های تربیت

معلمان فنی و حرفه ای؛ و افزایش ظرفیت مؤسسات تربیت معلم و مربی (مانند برگزاری کارگاه‌های حرفه‌ای آموزش برای توسعه پایدار برای اعضای هیئت علمی) است.

ذی‌نفعان اصلی این حوزه عمل اولویت‌دار، اول از همه، آموزشیاران و مربیانی هستند که به یادگیرندگان و مترتبان در زمینه توسعه پایدار آموزش می‌دهند. گروه مهم دیگر، آموزشیاران و مرتبانی هستند که در مؤسسات تربیت معلم و مرتبی فعالیت می‌کنند. پرسنل یا مدیران آموزش منابع انسانی که در سازمان‌های دولتی یا خصوصی، جامعه مدنی و یا سایر نهادها مشغول به فعالیت هستند نیز به حمایت نیاز دارند. به این افراد باید فرصت فراگیری مهارت‌ها و دانش مورد نیاز برای طراحی و ارائه برنامه‌های آموزشی به کارکنان خود، براساس اصول آموزش برای توسعه پایدار داده شود. اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها به‌ویژه استادان حوزه‌های: کسب و کار، روزنامه‌نگاری، سیاست‌گذاری عمومی، مطالعات توسعه، ارتباطات بین‌المللی و یا سایر کارشناسان مربوطه نیز از ذی‌نفعان مهم این حوزه عمل، به‌شمار می‌روند. این اشخاص، در پرورش افراد متخصص و آگاه نسبت به مسائل پایداری در این حوزه‌ها، و در نهایت در هدایت فرایندهای تصمیم‌گیری در جهت حمایت از توسعه پایدار، نقش حیاتی ایفا می‌کنند.

حوزه عمل دارای اولویت ۴: توانمندسازی و بسیج جوانان

جوانان، که عامل اصلی تجسم و شکل‌دهی آینده‌ای پایدارتر هستند، نسلی به‌شمار می‌روند که نه تنها باید از عهده پیامدهای توسعه ناپایدار امروز برآیند، بلکه باید فشار توسعه ناپایدار فردا را نیز تحمل کند. جوانان، هم‌اکنون در بسیاری از کشورهای در حال ظهور، در زمینه چگونگی شکل‌گیری جوامع‌شان حرف‌های بسیاری برای گفتن دارند. آن‌ها همچنین گروه مهمی از جوامع مصرف‌کننده را تشکیل می‌دهند و عادات‌شان، تأثیر بسزایی بر الگوهای مصرفی آینده خواهد داشت. جوانان، در گسترش و تسریع توسعه پایدار دارای توان بالقوه‌ای هستند.

مثال‌ها:

- مشارکت میان بخش دولتی و خصوصی، موجب تولید و گسترش برنامه‌های کاربردی رایگان برای تلفن‌های هوشمند می‌شود، که اطلاعاتی را در زمینه آموزش برای توسعه پایدار و شیوه زندگی پایدار فراهم می‌کنند.
- سازمان‌های مربوط به جوانان، در خصوص شیوه‌های زندگی پایدار برای این گروه از افراد جامعه، ائتلاف جهانی تشکیل دهند.

اقدامات در این حوزه عمل اولویت‌دار، شامل فراهم‌ساختن فرصت استفاده بهینه از فواید عظیم فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات از جمله رسانه‌های اجتماعی، نه تنها برای یادگیری، بلکه برای شبکه‌سازی نیز است. رویکردهایی که نویدبخش آینده بهتر هستند، یادگیری الکترونیک را در آموزش برای توسعه پایدار و پایگاه‌های اطلاعاتی برخط ادغام می‌کنند، که از طریق این پایگاه‌ها جوانان می‌توانند در زمینه مصرف و شیوه‌های زندگی پایدار، ایده‌ها و فعالیت‌های خود را به مشارکت بگذارند. بسیج جمعی جوانان به سوی توسعه پایدار، نیازمند آگاهی‌بخشی به جوانان در خصوص اثرات انتخاب‌ها و فعالیت‌های روزانه آن‌ها و نیز استفاده از خلاقیت و قاطعیت خود، برای یافتن گزینه‌ها و راه‌حل‌های عملی و خلاق است.

نتایج مورد انتظار شامل: فراهم شدن فرصت‌های بیشتر برای یادگیری الکترونیکی باکیفیت برای جوانان، مشارکت جوانان در حمایت از آموزش برای توسعه پایدار و کمک به آن، توسعه سیاست‌ها و اجرای آن‌ها در سطوح محلی، ملی و بین‌المللی و انجام فعالیت‌های بیشتر در زمینه آموزش برای توسعه پایدار به رهبری جوانان است.

ذی‌نفعان اصلی، جوانان بین ۱۵ تا ۲۴ ساله اند. امروزه بیش از یک میلیارد نفر در این رده سنی هستند و این، بزرگ‌ترین گروهی است که در مرحله گذار به بزرگسالی قرار دارد. جوانان، جزو فعالان و رهبران اند و ذی‌نفع و گرداننده این حوزه عمل محسوب می‌شوند. ذی‌نفعان شامل: سازمان‌هایی است که تمرکز و توجه آنان بر جوانان است و توسط آنان هدایت می‌شود، و نیز مؤسساتی که در بخش‌های خصوصی و دولتی از رسانه‌های گروهی و سازمان‌های دینی گرفته تا دولت‌های محلی و ملی، در خدمت جوانان فعالیت می‌کنند.

حوزه عمل اولویت‌دار ۵: سرعت بخشیدن به راه‌حل‌های پایدار در سطح محلی

پدیده‌های اصلی که توسعه پایدار را به چالش می‌کشاند، از تغییر اقلیم گرفته تا فقر مزمن، ما را احاطه کرده‌اند. شهرها، به عنوان مکان‌هایی که نصف جمعیت دنیا در آن‌ها سکونت دارند و بیشترین رشد جمعیت در آینده را به سمت خود جذب می‌کنند، به‌طور روزافزون در پرداختن به چالش‌های توسعه پایدار، نقش بنیادین دارند. در عین حال، بسیاری از راه‌حل‌های "پایداری" را می‌توان در جوامع روستایی یافت. جوامع محلی، اعم از شهری و روستایی، یکی از عوامل اصلی توسعه پایدار هستند و تلاش‌هایشان در این زمینه شایسته حمایت بیشتر است.

مثال‌ها:

- مقامات محلی، مراکز آموزش برای توسعه پایدار محلی را ایجاد کنند.
- بخش کسب و کار محلی، آموزش برای توسعه پایدار را در فعالیتهای مربوط به مسئولیتهای اجتماعی ادغام کند.

اقدامات در این حوزه عمل اولویت‌دار، شامل تقویت شبکه‌های ارتباطی میان ذی‌نفعان چندگانه در سطح محلی و بهبود کیفیت پایگاه‌های اطلاعاتی برخط محلی در جهت یادگیری و همکاری است. بسیج هر چه بیشتر ذی‌نفعان جدید برای ورود به این شبکه‌ها، هدف بسیار مهمی محسوب می‌شود. از مقامات و رهبران محلی درخواست می‌شود تا از طریق مکان‌های آموزشی رسمی، غیررسمی و آزاد، فرصت‌های آموزشی را برای جوامع، ایجاد و تقویت کنند. توانمندسازی و افزایش قابلیت جوامع مدنی به‌عنوان عاملان اصلی تغییر، ضروری است. این اعضا و ذی‌نفعان مرتبط و مشتاق، برای رفع چالش‌هایی که جوامع‌شان در زمینه پایداری با آن‌ها مواجه‌اند، بیش از همه به انجام اقدامات و فراهم آوردن سازوکارهایی خواهند پرداخت.

نتایج مورد انتظار: شامل ادغام برنامه‌ها و چشم‌اندازهای آموزش برای توسعه پایدار، در فرایندهای برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری‌های اجتماعی است. تعداد شبکه‌های ارتباطی ذی‌نفعان چندگانه در سطح محلی باید افزایش یابد و این شبکه‌ها از طریق جلب مشارکت طیف وسیع‌تری از ذی‌نفعان، گسترش پیدا کند.

ذی‌نفعان اصلی: شامل: مقامات دولتی (مانند فرمانداران و شهرداران)، ذی‌نفعان آموزش در سطح محلی، مانند اعضای کادر مدرسه و رؤسای نهادهای آموزشی (مدیران مدارس، رؤسای دانشگاه‌ها)، مدیران شرکت‌های خصوصی و نمایندگان جامعه مدنی، سازمان‌های غیردولتی، انجمن‌ها و گروه‌های فعال در زمینه درحاشیه-ماندگان و بازماندگان از تحصیل و همچنین یکایک افراد می‌باشند. رسانه‌های محلی، در بسیج محله‌ها و نشر اطلاعات و دانش، نقش بسزایی ایفا می‌کنند. بخش خصوصی نیز در توسعه شرکت‌های کوچک محلی پایدار، نقش بسیار اساسی دارد.

راهبردها

ایجاد شتاب جدید

از طریق فراخوان همگانی برای انجام تعهدات اولیه، از کلیه ذی‌نفعان دعوت می‌شود که در زمینه برنامه عمل جهانی، به‌طور داوطلبانه و به‌صورت تعهد اولیه اقدام کنند. این تعهدات اولیه، شالوده تعهد برای شروع برنامه عمل جهانی است. یونسکو نیز بر اساس تعدادی از این تعهدات، به‌منظور تداوم بخشیدن به شتابی که به-

تازگی در اجرای آموزش برای توسعه پایدار در سطح جهان به وجود آمده است، برنامه‌های شاخص خود را در زمینه برنامه عمل جهانی گسترش می‌دهد.

استفاده بهینه از مشارکت‌ها

ذی‌نفعانی که دارای قدرت حمایت همه‌جانبه و نیز تأثیرگذاری سیاسی هستند و یا شرکای اصلی، برای پیوستن به شبکه‌های ارتباطی شرکا دعوت خواهند شد. هر حوزه عمل اولویت‌دار، یک شبکه ارتباطی شرکا را به وجود می‌آورد. شرکای اصلی، به منظور پیش‌گامی در اجرای فعالیت‌ها، با استفاده از تخصص فنی، توان حمایتی و یا منابع مالی خود با یونسکو ارتباط می‌یابند.

پرورش یک جامعه جهانی از تجربیات

یک مجمع جهانی، این فرصت را در اختیار ذی‌نفعان قرار خواهد داد تا به‌طور مرتب با یکدیگر ملاقات کنند و ایده‌ها، تجربیات و اطلاعات خود را مبادله نمایند. مجمع، به‌عنوان پایگاه مهمی برای گفت‌وگو در زمینه موضوعات، روندها و ایده‌های در حال ظهور در زمینه آموزش برای توسعه پایدار و نیز آغاز تلاش‌ها در حمایت از آموزش برای توسعه پایدار است. به‌منظور عرضه دانش و اطلاعات در سطح گسترده، شناسایی شکاف‌ها، توسعه فعالیت‌های ابتکاری مشترک، افزایش بودجه و ظرفیت‌سازی برای ذی‌نفعان، یک مرکز تبادل اطلاعات برخط نیز تشکیل خواهد شد.

عرضه بهترین تجربیات

طرح‌های ابتکاری، تجربیات، رویکردها و فرایندهای نوآورانه و مؤثری که به اجرای برنامه عمل جهانی کمک می‌کنند، شناسایی خواهند شد و به‌منظور توسعه برنامه، به‌طور گسترده و در سطح وسیعی به اشتراک گذاشته می‌شوند. این فعالیت‌ها، به‌منظور رسمیت‌یافتن و به جهت اینکه در بالاترین سطح در اختیار همه قرار گیرند، روی وبسایت برنامه عمل جهانی بارگذاری خواهند شد، ضمن اینکه گزارشات در اختیار مخاطبان و ساختارهای حاکم قرار می‌گیرد. به منظور تقدیر کردن از بهترین تجربیات، ایجاد جایزه‌ای با عنوان جایزه یونسکو در زمینه آموزش برای توسعه پایدار، در حال بررسی است.

سازوکارها

ملّی

هر یک از کشورهای عضو تشویق می‌شوند تا سازوکار مناسبی را جهت هماهنگی در زمینه آموزش برای توسعه پایدار ایجاد کنند و یک کانون هماهنگ‌کننده ملّی جهت آموزش برای توسعه پایدار تعیین نمایند. این کانون هماهنگ‌کننده ملّی، از طریق نظارت بر عملکرد آن کشور در مورد اجرای برنامه عمل جهانی در زمینه آموزش برای توسعه پایدار و ارائه گزارش در این زمینه، با یونسکو ارتباط می‌یابد. یونسکو کشورها را تشویق می‌کند تا براساس مقتضیات و آرمان‌های ملّی خود، در صورت امکان یکسری از اهداف ملّی را در زمینه آموزش برای توسعه پایدار تعیین کنند. این هدف‌ها باید با اهدافی که در متن دستورکار پسا ۲۰۱۵ تعیین می‌شوند، تناسب داشته باشند. چهار راهبردی که در سطح جهانی تعیین شده‌اند شامل: شتاببخشی به آموزش از طریق فراخوان برای ایجاد تعهدات، استفاده بهینه از هم‌افزایی در مشارکت‌ها، ایجاد پایگاه‌های اطلاعاتی برخط برای تبادل اطلاعات و ایده‌ها، و تقدیر از طرح‌های نوآورانه و بهترین تجارب و اعطای جایزه به آن‌ها نیز می‌توانند برای ایجاد انگیزه برای طرح‌های ابتکاری ملّی، در سطح ملّی اتخاذ شوند. کمیسیون‌های ملّی یونسکو، در اجرای برنامه عمل جهانی آموزش برای توسعه پایدار، نقش مهمی ایفا می‌کنند.

جهانی، منطقه‌ای و زیر منطقه‌ای

یونسکو، "دبیرخانه برنامه عمل جهانی" را در مقرّ خود در پاریس تشکیل خواهد داد، تا بدین وسیله بتواند کلیه فعالیت‌های مربوط به مدیریت و هماهنگی در زمینه برنامه عمل جهانی را در سطح جهان انجام دهد؛ که از جمله این موارد می‌توان به تهیه یک دستورالعمل راهبردی در اجرای برنامه عمل جهانی اشاره کرد. شبکه جهانی مناطق یونسکو، از طریق همکاری نزدیک با ساختارها و مؤسسات ذی‌ربط، هماهنگی‌های منطقه‌ای و زیرمنطقه‌ای را به وجود می‌آورد. دبیرخانه برنامه عمل جهانی و شبکه مناطق یونسکو، در منطقه‌ها و زیر منطقه‌ها، از طریق مشارکت و دریافت مشاوره و کمک از سایر آژانس‌های ملل متحد و شرکا، با آن‌ها همکاری نزدیک خواهند داشت. دبیرخانه همچنین، مسئول نظارت و ارائه گزارش در مورد پیشرفت‌هایی است که در زمینه اجرای برنامه عمل جهانی در سطح جهان انجام می‌شود.

یونسکو، در سال ۲۰۱۵ تضمین خواهد کرد که در "چارچوب عمل" پسا ۲۰۱۵، که در مجمع جهانی آموزش ۲۰۱۵ در "اینچئون" کره جنوبی به تصویب خواهد رسید، آموزش برای توسعه پایدار را به طور کامل مدنظر قرار دهد. یونسکو همچنین اطمینان می‌دهد که پیوند لازم را بین فرایندهای نظارت و گزارش‌دهی در زمینه دستورکار پسا ۲۰۱۵ و برنامه عمل جهانی ایجاد کند.

شرکای اصلی، از جمله "شبکه‌های شرکا"ی پنج حوزه عمل اولویت‌دار، از متحدان مهم یونسکو خواهند بود و می‌توانند سایر افراد را برای انجام همکاری شناسایی کنند. از شرکای اصلی انتظار می‌رود که انجام

فعالیت‌های مربوط به حوزه عمل اولویت‌دار انتخابی خود را برعهده گیرند. یونسکو، فعالیت‌های آن‌ها را در گزارش خود در زمینه آموزش برای توسعه پایدار، خواهد گنجاند. شرکای اصلی همچنین برای فعالیت‌های جداگانه و فعالیت‌هایی که با شرکای خود انجام می‌دهند، در خصوص افزایش بودجه تلاش خواهند کرد و برای حمایت از پیشرفت در هر یک از حوزه‌های عمل، به امر پژوهش در زمینه آموزش برای توسعه پایدار کمک می‌کنند.

منابع

ذی‌نفعان، از دولت، جامعه مدنی، شرکت‌های خصوصی گرفته تا افراد، برای فعالیت‌هایی که خود به‌منظور حمایت از برنامه عمل جهانی آغاز می‌کنند، از منابع مالی خویش استفاده خواهند کرد. با توجه به اینکه آموزش برای توسعه پایدار یک دستورکار الحاقی نیست؛ بلکه جزو دغدغه‌های توسعه پایدار و توسعه آموزش به‌شمار می‌رود، بنابراین ذی‌نفعان تشویق می‌شوند تا از طریق: بهره‌مندی از فرصت‌ها و سازوکارهای موجود بودجه‌گذاری برای آموزش یا توسعه پایدار "برنامه مشارکت جهانی برای آموزش"^۷ و "برنامه تسهیلات جهانی محیط‌زیست"^۸ فرصت‌های افزایش بودجه برای طرح‌های ابتکاری خود را شناسایی کنند. سازوکارهای موجود دیگر برای بهره‌برداری، شامل سازوکارهای مالی هستند که بر اساس "چارچوب پیمان‌نامه ملل متحد در زمینه تغییر اقلیم" (مانند بودجه ویژه تغییر اقلیم،^۹ بودجه کشورهای کمتر توسعه یافته،^{۱۰} بودجه اقلیم سبز،^{۱۱} بودجه انطباق^{۱۲}) و نیز "برنامه تسهیلات جهانی کاهش خطرپذیری بلایا و بهبود شرایط"^{۱۳} ایجاد شده‌اند.

یونسکو، منابع مالی معمول و فرابودجه‌ای خود را برای حمایت از دبیرخانه برنامه عمل جهانی و شاخص‌ترین برنامه‌های آن در زمینه آموزش برای توسعه پایدار در اختیار قرار خواهد داد. شبکه‌های موجود یونسکو، به ویژه شبکه مدارس مرتبط با یونسکو، کرسی‌های یونسکو، مراکز تحت حمایت یونسکو، شبکه جهانی ذخایر زیست کره و سایت‌های میراث جهانی، برای حمایت از اجرای برنامه عمل جهانی بسیج خواهند شد.

-Small Island Developing State(SIDS)

PE)

7-Global Environment Facility(GEF)

8- Special Climate Change Fund

9- Least Developed Countries Fund

10- Green Climate Fund

11- Adaptation Fund

12- Global Facility for Disaster Reduction and Recovery

نظارت و ارزیابی

پیشرفت‌های انجام شده در زمینه اجرای برنامه عمل جهانی، به‌طور مرتب در سطح جهانی نظارت و گزارش خواهند شد. اهداف مورد نظر برنامه و معیارهای سنجش، از طریق مشاوره با ذی‌نفعان و کارشناسان و براساس کنفرانس جهانی آموزش برای توسعه پایدار ۲۰۱۴ آیچی‌ناگویای ژاپن، تعیین می‌شوند. بخش اصلی برنامه عمل جهانی، شاخص‌هایی هستند که بر اساس اهداف راهبردی برنامه عمل جهانی، مصوب کشورهای عضو، در سی و هفتمین کنفرانس عمومی یونسکو تهیه می‌شوند.

برای بسط اهداف و شاخص‌های هر یک از پنج حوزه عمل اولویت‌دار، موارد مشروحه زیر مورد تأکید قرار خواهند گرفت:

- افزایش تعداد کشورهایی که آموزش برای توسعه پایدار را در سیاست‌ها و راهبردهای آموزش و توسعه پایدار، گنجانده‌اند. (حوزه عمل دارای اولویت ۱)
- افزایش شمار مؤسسات آموزشی و تربیتی، که رویکرد یکپارچه نهادهای آموزشی را اتخاذ می‌کنند. (حوزه عمل دارای اولویت ۲)
- افزایش تعداد مؤسسات آموزشی و تربیتی، برای معلمان و آموزشیارانی که آموزش برای توسعه پایدار را در برنامه‌های خود ادغام کرده‌اند. (حوزه عمل دارای اولویت ۳)
- افزایش شمار طرح‌های ابتکاری جوان - رهبر،^{۱۴} درخصوص آموزش برای توسعه پایدار (حوزه عمل دارای اولویت ۴)
- افزایش تعداد طرح‌های ابتکاری محلی، در زمینه آموزش برای توسعه پایدار (حوزه عمل دارای اولویت ۵)

نظارت و ارزیابی جهانی درخصوص پیشرفت‌های انجام شده در زمینه اجرای برنامه عمل جهانی، از جمله: شاخص‌ها و ارائه گزارش‌های کمی و کیفی، با نظارت و ارزیابی دستورکار آموزش پسا ۲۰۱۵ هم‌سو خواهد بود. در این شرایط، هدف یونسکو و شرکای آن این است که از طریق آموزش مؤثر برای توسعه پایدار، این مستندات را بهبود بخشند.

نظارت و ارزیابی در سطح کشور، برعهده دولت خواهد بود. "کانون هماهنگ‌کننده ملی آموزش برای توسعه پایدار" تشویق می‌شود تا در حد امکان، فرایندهای تعیین اهداف ملی را با اهداف جهانی هم‌سو سازد، این کانون همچنین ترغیب می‌شود تا اطلاعات و داده‌های ملی را برای بررسی جهانی، استخراج کند.

برای دستیابی به هدف اصلی برنامه عمل جهانی در پنج سال آینده تا سال ۲۰۱۹، هفت معیار اصلی بدین شرح وجود دارد: ۱- نهائی شدن چارچوب نظارت جهانی بر این برنامه ؛ ۲- ایجاد شبکه‌های شرکا ؛ ۳- انجام رونمایی از پایگاه اطلاعاتی برخط در سال ۲۰۱۵ ؛ ۴- تشکیل اولین مجمع جهانی ؛ ۵- آماده شدن گزارش میان‌مدت در سال ۲۰۱۷ ؛ ۶- تشکیل دومین مجمع جهانی ؛ ۷- انتشار گزارش نهائی اولین مرحله اجرای برنامه در سال ۲۰۱۹.

پیوست:

برنامه عمل جهانی در زمینه آموزش برای توسعه پایدار، در پیگیری دهه آموزش برای توسعه

پایدار ملل متحد پس از ۲۰۱۴

(این برنامه عمل، در پی تصویب قطعنامه شماره دوازده سی و هفتمین کنفرانس عمومی توسط کشورهای عضو امضا شد)

مقدمه

۱- توسعه پایدار، صرفاً از طریق توافق‌های بین‌المللی، مشوق‌های مالی و یا راه‌حل‌های مربوط به فناوری نمی‌تواند تحقق یابد. توسعه پایدار، به ایجاد تغییر در نحوه رفتار و تفکر نیازمند است. آموزش، در ایجاد تغییر، نقش به‌سزایی ایفا می‌کند؛ بر این اساس، فعالیت در همه سطوح به بسیج کامل ظرفیت آموزش برای توسعه پایدار و افزایش فرصت‌های یادگیری برای همه در جهت توسعه پایدار نیازمند است. برنامه عمل جهانی در زمینه آموزش برای توسعه پایدار، درصدد است که این امر را تحقق بخشد. نقشه راه حاضر، چارچوب برنامه عمل جهانی را ارائه می‌دهد.

۲- سال‌هاست که نقش مهم آموزش در توسعه پایدار، به رسمیت شناخته شده است. بهبود و جهت‌بخشی مجدد به آموزش، از اهداف دستورکار ۲۱ است، که در سال ۱۹۹۲ در "کنفرانس ملل متحد در زمینه محیط زیست و توسعه" در ریودوژانیروی برزیل تصویب شد. فصل ۳۶ این دستورکار به ارتقای آموزش، آگاهی و تعلیم عمومی، اختصاص یافته است. جهت‌بخشی مجدد به آموزش برای دستیابی به توسعه پایدار، موضوع اصلی بسیاری از طرح‌های ابتکاری "دهه آموزش برای توسعه پایدار ملل متحد" (۲۰۱۴-۲۰۰۵) بوده است. "دهه آموزش برای توسعه پایدار"، در سال ۲۰۰۲ در پی نشست جهانی توسعه پایدار در ژوهانسبورگ آفریقای جنوبی مطرح شد. علاوه بر این، بحث آموزش، بخشی از پیمان‌نامه‌های مهم سه‌گانه

ریو (Rio) شامل: "چارچوب پیمان نامه ملل متحد در زمینه تغییر اقلیم"^{۱۵} (۱۹۹۲)، "پیمان نامه تنوع زیستی"^{۱۶} (۱۹۹۲) و "پیمان نامه مقابله با بیابان زایی ملل متحد"^{۱۷} (۱۹۹۴) را تشکیل می دهد.

۳- عنوان سند نهایی "کنفرانس ملل متحد در زمینه توسعه پایدار" (ریو+۲۰) در ریودوژانیروی برزیل در سال ۲۰۱۲، "در آینده ای که می خواهیم" است و طی آن کشورهای عضو یونسکو موافقت کردند که "آموزش برای توسعه پایدار" را ارتقاء بخشند و توسعه پایدار را به طور جدی در بحث آموزش، برای سال های پس از دهه ملل متحد در زمینه آموزش برای توسعه پایدار بگنجانند". برنامه عمل جهانی در زمینه آموزش برای توسعه پایدار، به این توافق پاسخ می دهد و موجبات پیگیری دهه ملل متحد را در زمینه توسعه پایدار فراهم می کند. این برنامه عمل، بر اساس مشاوره های گسترده و داده های اطلاعاتی دریافتی از طیف وسیعی از ذی نفعان تهیه شده است. برنامه عمل جهانی، علاوه بر اینکه برنامه ای برای پیگیری دهه ملل متحد در زمینه آموزش برای توسعه پایدار است، در عین حال به طور عملی به دستورکار پسا ۲۰۱۵ کمک می کند.

۴- دهه ملل متحد در زمینه توسعه پایدار، در روند افزایش آگاهی جهت آموزش برای توسعه پایدار موفق بوده است؛ زیرا ذی نفعان را در سراسر جهان بسیج کرده است، چارچوبی را برای همکاری های بین المللی ایجاد کرده، و بر سیاست ها تاثیرگذار بوده است. همچنین، به هماهنگی میان ذی نفعان در سطح ملی کمک کرده، و حجم زیادی از بهترین تجارب عینی را در کلیه حوزه های یاددهی و یادگیری به وجود آورده است. در عین حال، در این خصوص چالش های قابل ملاحظه ای نیز بدین شرح باقی است: فعالیت های موفق در زمینه آموزش برای توسعه پایدار صرفاً در چارچوب زمانی مشخص و با بودجه های محدود کاربرد دارد؛ سیاست ها و فعالیت های آموزش برای توسعه پایدار، اغلب به اندازه کافی با یکدیگر مرتبط نیستند؛ آموزش برای توسعه پایدار هنوز به طور کامل در روال دستورکارهای آموزش و توسعه پایدار قرار نگرفته است. علاوه بر این، چالش های توسعه پایدار، هم اکنون حتی بیش از آغاز دهه فوریت دارد و اکنون دغدغه های جدیدی به وجود آمده است که از آن جمله می توان، به لزوم پرورش افراد برای تبدیل شدن به شهروندانی مسئول اشاره کرد. در نتیجه، لازم است که فعالیت های مربوط به آموزش برای توسعه پایدار افزایش یابد.

اصول و مبانی

^{۱۵} United Nations Framework Convention on Climate Change

^{۱۶} Convention on Biological Diversity

^{۱۷} United Nations Convention to Combat Desertification

۵- برنامه عمل جهانی، شامل سیاست‌ها و فعالیت‌های مربوط به آموزش برای توسعه پایدار است. آموزش برای توسعه پایدار در چارچوب برنامه عمل جهانی، به رعایت اصول مشروحه زیر متعهد است:

الف) آموزش برای توسعه پایدار، به یکایک افراد اجازه می‌دهد تا دانش‌ها، مهارت‌ها، ارزش‌ها و نگرش‌هایی که آنان را قادر می‌سازد برای حفظ انسجام محیط زیست، کارآیی اقتصاد و ایجاد جامعه‌ای عادلانه برای نسل‌های کنونی و آینده، تصمیمات آگاهانه اتخاذ کنند و مسئولانه عمل نمایند، فراگیرند.

ب) آموزش برای توسعه پایدار، موضوعات کلیدی توسعه پایدار را در یاددهی و یادگیری وارد می‌کند و نیازمند روش‌های یاددهی و یادگیری مشارکتی خلاقانه‌ای است که فراگیران را توانمند و نیز تشویق کند که در جهت دستیابی به توسعه پایدار اقدام کنند. آموزش برای توسعه پایدار، مهارت‌هایی همچون تفکر نقادانه، درک نظام‌های پیچیده، ایجاد تصویری از طرح‌های آینده و تصمیم‌گیری به روش مشارکتی و جمعی را ارتقا می‌بخشد.

ج) رویکرد آموزش برای توسعه پایدار نسبت به آموزش، رویکردی حقوق - محور است. این نوع آموزش با یاددهی و یادگیری با کیفیت، در ارتباط است؛ که امروزه جزو مباحث مطرح به‌شمار می‌رود.

د) آموزش برای توسعه پایدار، آموزشی دگرگون کننده است، که هدف آن جهت‌بخشی مجدد جوامع در حرکت به سوی توسعه پایدار است. این امر در نهایت، نیازمند جهت‌بخشی مجدد به نظام‌ها و ساختارهای آموزشی و نیز ایجاد چارچوب مجدد یاددهی و یادگیری است. آموزش برای توسعه پایدار، با اصل یاددهی و یادگیری مرتبط است و نمی‌تواند به عنوان یک موضوع جانبی و الحاق شده به فعالیت‌های آموزشی موجود، در نظر گرفته شود.

ه) آموزش برای توسعه پایدار، به‌طور همه‌جانبه، متوازن و منسجم؛ با ارکان زیست محیطی، اجتماعی و اقتصادی توسعه پایدار در ارتباط است و به همین‌اندازه با دستورکار جامع توسعه پایدار در سند نهایی اجلاس رویو ۲۰+ ارتباط می‌یابد. این دستورکار، علاوه بر سایر موارد، شامل موضوعات مربوط به هم مانند: کاهش فقر، تغییر اقلیم، کاهش خطر بلایا، تنوع زیستی و تولید و مصرف پایدار است. آموزش برای توسعه پایدار، پاسخ‌گوی ویژگی‌های خاص محلی است و تنوع فرهنگی را مدنظر قرار می‌دهد.

و) آموزش برای توسعه پایدار شامل: آموزش رسمی، غیررسمی و آزاد و یادگیری مادام العمر از اوان کودکی تا کهنسالی است. این نوع از آموزش، به شکل گسترده‌تر همچنین شامل آموزش‌های عملی و فعالیت‌هایی است که در زمینه آگاهی بخشی عمومی، در جهت توسعه پایدار انجام می‌شود.

ز) آموزش برای توسعه پایدار - اصطلاحی که در این برنامه عمل جهانی به کار برده می‌شود- شامل کلیه فعالیت‌هایی است که در راستای اصول فوق انجام می‌شوند، صرف‌نظر از اینکه خواه برای خود این فعالیت‌ها اصطلاح آموزش برای توسعه پایدار به کار رود، یا اینکه بسته به تاریخچه، بافت فرهنگی و یا حوزه‌های

اولویت‌دار ویژه این فعالیت‌ها، اصطلاحات دیگری مانند: آموزش محیط‌زیست، آموزش پایداری، آموزش جهانی، آموزش توسعه و یا غیره ... مورد استفاده قرار گیرد.

هدف اصلی و هدف‌های ویژه

۶- هدف اصلی برنامه عمل جهانی، ایجاد و افزایش فعالیت‌ها در کلیه سطوح و حوزه‌های یاددهی و یادگیری، به‌منظور تسریع پیشرفت در جهت توسعه پایدار است. این هدف، به دو هدف ویژه تقسیم می‌شود که اولین هدف به‌طور مستقیم به بخش آموزش و دومین هدف، به فراتر از این بخش مربوط می‌شود که عبارت‌اند از:

الف) جهت‌بخشی مجدد به آموزش و یادگیری؛ به نحوی که هر شخص فرصت یادگیری دانش، مهارت، ارزش و نگرش‌هایی را داشته باشد که باعث توانمندی وی در کمک به توسعه پایدار شود.

ب) تقویت یاددهی و یادگیری در همه دستورها، برنامه‌ها و فعالیت‌هایی که موجب ارتقای توسعه پایدار می‌شود.

حوزه‌های عمل اولویت‌دار

۷- برنامه عمل جهانی به‌منظور عملیاتی‌کردن راهبرد و تعهدات ذی‌نفعان، بر پنج حوزه عمل اولویت‌دار متمرکز است. این حوزه‌های عمل که بر اساس موفقیت‌ها، چالش‌ها و "وظیفه ناتمام" دهه ملل متحد طراحی شده‌اند، به‌عنوان اهرم‌های اصلی تهیه دستورکار آموزش برای توسعه پایدار، در نظر گرفته می‌شوند. درحالی‌که فعالیت‌های آموزش برای توسعه پایدار در کلیه سطوح و حوزه‌های آموزش و توسعه پایدار تشویق می‌شود، فعالیت‌هایی که تحت این برنامه عمل جهانی انجام می‌شوند، به‌ویژه بر حوزه‌ها و اهداف ویژه راهبردی مشروحه زیر متمرکز هستند:

حمایت از سیاست‌گذاری

۸- آموزش برای توسعه پایدار باید در سیاست‌های ملی و بین‌المللی مربوط به آموزش و توسعه پایدار، ادغام شود. برای بسیج یاددهی و یادگیری به منظور ایجاد توسعه پایدار و افزایش فعالیت‌های آموزش برای توسعه پایدار از طریق یاددهی و یادگیری رسمی، آزاد و غیررسمی، وجود یک فضای سیاست‌گذاری بالفعل ضروری است. سیاست‌های منسجم و مرتبط باید در بستر فرایندهای مشارکتی و از طریق همکاری بین وزارتی و بین-بخشی و نیز مشارکت جامعه مدنی، بخش خصوصی، جوامع دانشگاهی و محلی طراحی شوند. ایجاد یک محیط سیاست‌گذاری بالفعل، که به‌طور کامل با اجرای آن مرتبط باشد، به‌طور ویژه به موارد مشروحه زیر نیازمند است:

الف) آموزش برای توسعه پایدار، به‌طور منظم در سیاست‌های آموزشی که کل بخش آموزش یا قسمتی از این بخش را پوشش می‌دهد، ادغام شود. این امر شامل: ادغام آموزش برای توسعه پایدار در برنامه‌های درسی،

معیارهای کیفیت و چارچوب شاخص‌هاست که همه این‌ها، معیارهای سنجش نتایج یادگیری را به وجود می‌آورند. ادغام آموزش برای توسعه پایدار، در دستورکارهای بین‌المللی آموزش به عنوان یک رکن بسیار مهم، بخشی از این موضوع است.

ب) آموزش برای توسعه پایدار، به طور منظم در سیاست‌های مرتبط با چالش‌های اصلی توسعه پایدار ادغام شود. این امر شامل: منعکس ساختن نقش یاددهی و یادگیری در سیاست‌های ملی مرتبط با "پیمان‌نامه‌های سه‌گانه ریو"، و در راستای نقش پر اهمیتی است که این پیمان‌نامه‌ها برای ارتباطات، آموزش، تعلیم و آگاهی بخشی عمومی قائل هستند. ادغام آموزش برای توسعه پایدار، در دستورکارهای بین‌المللی در زمینه توسعه پایدار بخشی از این موضوع است.

ج) آموزش برای توسعه پایدار، عنصر برنامه‌ریزی شده در چارچوب همکاری‌های دوجانبه و چندجانبه در زمینه توسعه است.

رویکردهای کل نگرانه و واحد در نهادهای آموزشی^{۱۸}

۹- رویکردهای کل نگرانه و واحد نسبت به آموزش برای توسعه پایدار در همه نهادهای آموزشی، در تمامی سطوح و شرایط ارتقا یابد. "رویکردهای کل نگرانه و واحد در نهادهای آموزشی" نه تنها به جهت بخشی مجدد به محتوا و روش‌شناسی تدریس نیاز دارد، بلکه نیازمند مکان‌ها و تسهیلات آموزشی در راستای توسعه پایدار و نیز همکاری نهادهای آموزشی با ذی‌نفعان توسعه پایدار در اجتماع نیز است. موفقیت‌های ویژه در این زمینه، می‌تواند در حوزه آموزش عالی و مدارس متوسطه حاصل شود. این موفقیت‌ها لازم است به سایر سطوح و نوع آموزش، از جمله: آموزش و مراقبت در اوان کودکی، آموزش فنی و حرفه‌ای و آموزش غیر-رسمی جوانان و بزرگسالان نیز گسترش یابد. ارتقای رویکردهای کل نگرانه و واحد در نهادهای آموزشی، به طور ویژه به موارد مشروحه زیر نیازمند است:

الف) یک روند واحد در سراسر نهادهای آموزشی، به نحوی سازمان‌دهی شود که کلیه ذی‌نفعان شامل: مدیران آموزشی، معلمان، یادگیرندگان، و کادر اجرایی را قادر سازد تا بتوانند به دیدگاه و طرحی مشترک برای اجرای آموزش برای توسعه پایدار در سراسر نهادهای آموزشی دست یابند.

ب) برای جهت بخشی مجدد به نهادهای آموزشی، حمایت‌های فنی و در صورت امکان و حسب شرایط، حمایت‌های مالی فراهم شود. این امر می‌تواند شامل فراهم کردن نمونه‌هایی از بهترین تجارب مربوطه، آموزش و تربیت کادر مدیریت و اجرایی، تهیه کتابچه‌های راهنما و نیز انجام پژوهش‌های مشترک باشد.

ج) به منظور تسهیل کمک‌های متقابل در امر یادگیری، بر اساس یک رویکرد واحد در کلیه نهادهای آموزشی، مانند یادگیری افراد از یکدیگر (یادگیرنده از یادگیرنده) و به منظور افزایش شفافیت رویکرد و ارتقای آن برای استفاده به عنوان یک الگو، شبکه‌های بین - نهادی مربوطه موجود، بسیج شوند و افزایش یابند.

آموزشیاران

۱۰- افزایش توانمندی آموزشیاران، مربیان و سایر عاملان تغییر، در زمینه آموزش برای توسعه پایدار برای تبدیل شدن آنان به تسهیل‌گران یادگیری. آموزشیاران، یکی از مهم‌ترین اهرم‌ها و عوامل تسریع تغییرات آموزشی و تسهیل یادگیری در جهت توسعه پایدار هستند. بر این اساس، ظرفیت‌سازی و توانمندسازی آموزشیاران، مربیان و سایر عاملان تغییر در زمینه موضوعات مربوط به توسعه پایدار و روش‌شناسی مناسب یاددهی و یادگیری، ضروری است. لازمه تحقق این امر، به صورت ویژه عبارت‌اند از:

الف) آموزش برای توسعه پایدار، در آموزش پیش از خدمت و ضمن خدمت معلمان و مربیان دوره‌های پیش دبستان و مهد کودک، ابتدایی و متوسطه و معلمان و تسهیل‌گران آموزش‌های غیر رسمی و آزاد ادغام شود. این امر می‌تواند با گنجانیدن آموزش برای توسعه پایدار در حوزه‌های موضوعی خاص آغاز شود و در نهایت به ادغام آن به عنوان یک موضوع بین‌رشته‌ای بینجامد. تعلیم آموزش برای توسعه پایدار به مدرستان معلمان نیز از جمله این موارد است.

ب) آموزش برای توسعه پایدار، در آموزش پیش از خدمت و ضمن خدمت معلمان و مربیان آموزش فنی و حرفه‌ای ادغام شود. این امر شامل ظرفیت‌سازی در زمینه شیوه‌های تولید و مصرف پایدار و مهارت‌های مرتبط با مشاغل سبز است.

ج) آموزش برای توسعه پایدار، در تربیت و آموزش اعضای هیئت علمی مؤسسات آموزش عالی ادغام شود تا ظرفیت تدریس موضوعات مربوط به پایداری، اجرا و نظارت بر پژوهش‌های بین رشته‌ای راه حل - محور افزایش یابد و بر سیاست‌گذاری در زمینه آموزش برای توسعه پایدار و همچنین توسعه پایدار تأثیرگذار باشد.

د) چشم‌اندازهای توسعه پایدار، در موضوعاتی مانند: کارآیی منابع و مسئولیت‌های اجتماعی و جمعی، به‌طور روزافزون در دوره‌های آموزشی کارشناسی ارشد، توانمندسازی و آموزش سیاست‌گذاران، کارکنان بخش دولتی، اعضای بخش تجاری، متخصصان توسعه و رسانه‌های جمعی و سایر کارشناسان بخش‌ها و موضوعات مرتبط با توسعه پایدار گنجانده شود. برنامه‌های آموزش برای توسعه پایدار "تربیت مربی"، ادغام آموزش برای توسعه پایدار در آموزش کادر اجرایی و نیز هم راستاسازی برنامه‌های آموزشی در خانه با آموزش برای توسعه پایدار، که توسط کارکنان شرکت‌های خصوصی انجام می‌شود، از جمله این موارد است.

جوانان

۱۱) حمایت از جوانان در ایفای نقش‌شان به عنوان عاملان تغییر، از طریق آموزش برای توسعه پایدار، در جهت توسعه پایدار. جوانان در ایجاد آینده‌ای بهتر برای خود و نسل‌های بعد، سهم بسزایی دارند. علاوه بر این، جوانان امروزه به‌طور روزافزون پیش‌برندگان فرایندهای آموزش، به‌ویژه در حوزه یادگیری‌های غیررسمی و آزاد هستند. حمایت از جوانان در ایفای نقش‌شان به عنوان عاملان تغییر، از طریق آموزش برای توسعه پایدار به‌طور ویژه نیازمند موارد مشروحه زیر است:

الف) در آموزش جوانان برای توسعه پایدار، فرصت‌های یادگیری غیررسمی و آزاد با محوریت یادگیرنده، افزایش یابد. توسعه و افزایش فرصت‌های آموزش برای توسعه پایدار از طریق یادگیری از راه دور و ابزارهای الکترونیک، از جمله این موارد است.

ب) مهارت‌های مشارکتی که جوانان را قادر می‌سازد تا در فرایندهای توسعه پایدار در سطوح محلی، ملی و جهانی به‌عنوان عاملان تغییر فعالیت کنند، در برنامه‌های آموزش رسمی و غیر رسمی، در محدوده آموزش برای توسعه پایدار و خارج از آن، مورد توجه ویژه قرار گیرد.

جوامع محلی

۱۲) جست‌وجوی سریع راه‌حل‌های توسعه پایدار در سطح محلی، از طریق آموزش برای توسعه پایدار. راه‌حل‌های مؤثر و نوآور در مقابله با چالش‌های توسعه پایدار، اغلب در سطح محلی ایجاد می‌شوند. گفت‌وگو و همکاری بین ذی‌نفعان چندگانه، برای مثال، میان دولت‌های محلی، سازمان‌های غیردولتی، بخش خصوصی، رسانه‌های جمعی، مؤسسات آموزشی و پژوهشی و یکایک شهروندان، در این زمینه نقش کلیدی ایفا می‌نماید. آموزش برای توسعه پایدار، به یادگیری ذی‌نفعان چندگانه و مشارکت اجتماعی کمک می‌کند و جامعه محلی را با جامعه جهانی پیوند می‌دهد. بسیج کامل آموزش و یادگیری برای ایجاد توسعه پایدار، فعالیت بیشتری را در سطح ملی می‌طلبد و به‌ویژه نیازمند عوامل مشروحه زیر است:

الف) شبکه‌های محلی که یادگیری ذی‌نفعان چندگانه را در جهت دستیابی به توسعه پایدار تسهیل می‌کنند، توسعه‌یابند، به‌طور عملی فعالیت کنند و تعداد آن‌ها افزایش یابد. تنوع‌بخشی و گسترش شبکه‌های موجود، به‌نحوی که ذی‌نفعان جدید و بیشتری، از جمله اجتماعات بومی و محله‌ها به این شبکه‌ها بپیوندند، از جمله این موارد است.

ب) مقامات و دولت‌های محلی، نقش خود را در ایجاد فرصت‌های یادگیری در جهت توسعه پایدار افزایش دهند. از جمله این اقدامات در سطح محلی و بر حسب شرایط می‌توان به مواردی مانند: حمایت از ادغام آموزش برای توسعه پایدار در آموزش‌های رسمی و نیز فراهم کردن فرصت‌های یادگیری غیررسمی و آزاد در زمینه توسعه پایدار برای کلیه اعضای جوامع اشاره کرد.

اجرا

۱۳) انتظار می‌رود که برنامه عمل جهانی در سطح بین‌المللی، منطقه‌ای، زیرمنطقه‌ای، ملی و محلی اجرا شود. کلیه ذی‌نفعان مربوطه تشویق می‌شوند تا در پنج حوزه عمل اولویت‌دار فعالیت کنند. مسئولیت این کار به ویژه بر عهده دولت‌های کشورهای عضو، سازمان‌های جامعه مدنی، بخش خصوصی، رسانه‌های جمعی، جامعه علمی و پژوهشی، یکایک معلمان و یادگیرندگان، سازمان‌های بین‌الدولی و مؤسسات آموزشی و سایر نهادهای ذی‌ربطی است که امر یادگیری را تسهیل می‌کنند. در این رابطه، انتظار می‌رود که ذی‌نفعان آموزشی و ذی‌نفعان توسعه پایدار، هر دو کمک نمایند. برنامه عمل جهانی، در پاسخ به تقاضای ایجاد یک ساختار ساده سازمانی در سطح بین‌المللی که در زمینه اجرا و هدف گذاری در سطح ملی انعطاف‌پذیر باشد، عمدتاً به شکل غیرمتمرکز اجرا خواهد شد.

۱۴- شرکای اصلی هر یک از پنج حوزه عمل اولویت‌دار برنامه عمل جهانی، به منظور تسهیل اجرا شناسایی خواهند شد و از آن‌ها درخواست می‌شود تا براساس هریک از این حوزه‌ها متعهد شوند که فعالیت‌های ویژه‌ای را انجام دهند. این فعالیت‌ها که دارای زمان‌بندی مشخص و اهداف عینی خواهند بود، به عنوان تسهیل‌گر، به سایر فعالان کمک خواهند کرد. برای شرکای اصلی هر یک از این حوزه‌های عمل، یک مجمع هماهنگی تشکیل خواهد شد. براساس هریک از حوزه‌های عمل مذکور و به منظور پیشرفت در آن‌ها، پژوهش‌هایی در خصوص آموزش برای توسعه پایدار انجام می‌شود. پژوهش در زمینه رویکردهای نوآورانه در ارتباط با آموزش برای توسعه پایدار از جمله این موارد است.

۱۵- ایجاد سازوکارهای هماهنگی ملی و حسب شرایط، تداوم سازوکارهای موفق دهه ملل متحد در زمینه آموزش برای توسعه پایدار بر اساس تجربیات این دهه، تشویق می‌شود. از هریک از کشورهای عضو دعوت می‌شود که یک کانون هماهنگ‌کننده ملی تعیین کنند. یک سازوکار هماهنگی میان نهادهای تخصصی ملل متحد ادامه خواهد یافت. برای اجرای برنامه عمل جهانی، انسجام کامل با سایر فرایندها و دستورکارهای بین‌المللی مرتبط، از طریق سازوکارهای مربوطه و بین- نهادی دنبال خواهد شد.

۱۶- یونسکو، فعالیت یک دبیرخانه را که به تأیید مجمع عمومی ملل متحد رسیده باشد، ادامه خواهد داد. کارکردهای اصلی این دبیرخانه عبارت‌اند از: تسهیل اجرای برنامه عمل جهانی از طریق جلب مشارکت، پایش پیشرفت‌های انجام شده در سطح جهانی، ایجاد یک مرکز تبادل اطلاعات در زمینه فعالان اصلی و تجارب موفق

۱۷- ضرورت انجام فعالیت‌های مناسب برای تأمین مالی آموزش برای توسعه پایدار، پذیرفته شده است. در عین حال و با توجه به اینکه آموزش برای توسعه پایدار یک دستورکار الحاقی نیست بلکه جزو دغدغه‌های آموزش و توسعه پایدار به‌شمار می‌رود، پتانسیل قابل توجهی در بسیج مالی جهت آموزش برای توسعه پایدار از طریق سازوکارهای تأمین مالی موجود در حوزه آموزش و توسعه پایدار وجود دارد. اهداکنندگان مالی تشویق می‌شوند تا تناسب آموزش برای توسعه پایدار را با سازوکارهای تأمین مالی موجود، بررسی کنند. ذی‌نفعان آموزش برای توسعه پایدار، ترغیب می‌شوند که از پتانسیل موجود به‌طور کامل و نظام‌مند استفاده کنند. به علاوه، در امر کمک به اجرای برنامه عمل جهانی، برای گسترش مشارکت‌های جدید از جمله با بخش خصوصی، ظرفیت قابل توجهی وجود دارد.

۱۸- اجرای برنامه عمل جهانی، به‌طور مرتب پایش خواهد شد. یک سازوکار گزارش‌دهی، که پایش مبتنی بر مستندات از جمله: اهداف ویژه و معیارها را در نظر گیرد و شامل اطلاعاتی درخصوص اثربخشی اقدامات باشد، ایجاد خواهد شد. این سازوکار همچنین تفاوت ماهیت فعالیت‌هایی که طبق پیش‌بینی مطابق با هر حوزه عمل انجام می‌شوند و نیز اجرای غیرمتمرکز این برنامه عمل که طیف وسیعی از ذی‌نفعان را در بر می‌گیرد، در نظر خواهد گرفت. ایجاد سازوکارهای ارزیابی مناسب در سطوح ملی و محلی تشویق می‌شود و تهیه شاخص‌ها دنبال خواهد شد. ارائه گزارش درخصوص برنامه عمل جهانی می‌تواند شامل سازوکارهای پایش و ارزیابی متناوب باشد.

۱۹- برنامه عمل جهانی، طبق پیش‌بینی، در کنفرانس جهانی آموزش برای توسعه پایدار ۲۰۱۴ (آیچی ناگویا- ژاپن) رونمایی خواهد شد. این برنامه عمل، برای یک دوره پنج ساله اول اجرا می‌شود و پس از آن برای تمدید، بررسی می‌شود. در آن زمان، حوزه‌های عمل دارای اولویت بر حسب نیازهای به‌وجود آمده، مورد تجدید نظر قرار می‌گیرند.

برنامه عمل جهانی در زمینه آموزش برای توسعه پایدار، بر اساس قطعنامه مصوب سی و هفتمین کنفرانس عمومی یونسکو، به شرح ذیل امضا شد.

قطعه‌نامه شماره ۱۲ سی و هفتمین کنفرانس عمومی

در پیگیری دهه آموزش برای توسعه پایدار سازمان ملل متحد پس از ۲۰۱۴ - برنامه عمل جهانی

کنفرانس عمومی:

با در نظر گرفتن تصمیم شماره ۹ یکصد و نودمین، و تصمیم شماره ۶ یکصد و نود و دومین نشست شورای اجرایی و با در نظر گرفتن حمایت قاطع شورای اجرایی از "برنامه عمل جهانی در زمینه آموزش برای توسعه پایدار" و پنج حوزه عمل اولویت‌دار آن، پس از بررسی طرح پیشنهادی "برنامه عمل جهانی در زمینه آموزش برای توسعه پایدار" جهت پیگیری دهه توسعه پایدار ملل متحد پس از ۲۰۱۴ (قطعه‌نامه شماره ۵۷ سی و هفتمین کنفرانس عمومی)

- ۱- برنامه عمل جهانی در زمینه آموزش برای توسعه پایدار را امضا می‌کند.
- ۲- لزوم حمایت سیاسی قوی، برای اجرای موفق برنامه عمل جهانی در زمینه آموزش برای توسعه پایدار را تصدیق می‌کند.
- ۳- وزیران کشورهای عضو و رؤسای نهادهای تخصصی سازمان ملل متحد را به شرکت در "کنفرانس جهانی یونسکو در زمینه آموزش برای توسعه پایدار" تشویق می‌کند. این کنفرانس، اجرای دهه آموزش برای توسعه پایدار ملل متحد را بررسی می‌کند و ارتقای بیشتر آموزش برای توسعه پایدار را مورد بحث و تبادل نظر قرار می‌دهد.
- ۴- از مدیرکل یونسکو تقاضا می‌کند تا "برنامه عمل جهانی در زمینه آموزش برای توسعه پایدار" را جهت ملاحظه و اقدام مناسب، در شصت و نهمین نشست آن (۲۰۱۴) به نظر مجمع عمومی ملل متحد برساند.
- ۵- همچنین از مدیرکل درخواست می‌کند تا کلیه بخش‌ها و شبکه‌های مرتبط با برنامه‌های یونسکو را در جهت ارتقای آموزش برای توسعه پایدار و آمادگی برای اجرای برنامه عمل جهانی، بسیج نماید.
- ۶- بر لزوم همکاری و مشارکت با سایر نهادهای تخصصی مربوطه ملل متحد، به‌ویژه با چارچوب ده ساله برنامه‌های تولید و مصرف پایدار تأکید می‌کند.
- ۷- از کشورهای عضو یونسکو دعوت می‌کند تا از تصویب "برنامه عمل جهانی" توسط مجمع عمومی سازمان ملل متحد، که به‌طور ملموس به اجرای دستورکار توسعه پس از ۲۰۱۵ کمک خواهد کرد، حمایت کند.

(قطعه‌نامه یادشده، بر اساس گزارش شانزدهمین نشست عمومی کمیسیون آموزش، در تاریخ ۱۹ نوامبر ۲۰۱۳ به تصویب

رسید)

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

کمیسیون ملی
یونسکو-ایران

Iranian National
Commission for
UNESCO

نقشه راه یونسکو، برای اجرای برنامه عمل جهانی در زمینه آموزش برای توسعه پایدار

برای ایجاد جهانی عادلانه‌تر، صلح طلب‌تر و پایدارتر، کلیه افراد و جوامع باید به قدرت دانش، مهارت‌ها و ارزش‌های لازم مجهز شوند و همچنین آگاهی‌های لازم برای ایجاد این تغییرات، عمیقاً در آن‌ها به وجود آید. در حال حاضر، آموزش برای توسعه پایدار در سطح بین‌المللی به‌طور روزافزون به عنوان عنصر اساسی آموزش باکیفیت، و نیز عامل اصلی توسعه پایدار شناخته می‌شود. توافق‌نامه مسقط، که در نشست جهانی آموزش برای همه در سال ۲۰۱۴ به تصویب رسید، و طرح پیشنهادی اهداف توسعه پایدار که توسط "گروه آزاد مجمع عمومی ملل متحد" در زمینه اهداف توسعه پایدار تهیه شد، آموزش برای توسعه پایدار را در اهداف ویژه پیشنهادی دستورکار پس از ۲۰۱۵ می‌گنجانند. در سی و هفتمین کنفرانس عمومی یونسکو در سال ۲۰۱۳، "برنامه عمل جهانی در زمینه آموزش برای توسعه پایدار" برای پیگیری "دهه آموزش برای توسعه پایدار ملل متحد" امضاء شد. برنامه عمل جهانی بر اساس دستاوردهای دهه، در نظر دارد که فعالیت‌های عینی در زمینه آموزش برای توسعه پایدار را ایجاد کند و آن را افزایش دهد. نقشه راه حاضر، برنامه عمل جهانی را که توسط کشورهای عضو یونسکو (بر اساس قطعنامه ۱۲ سی و هفتمین کنفرانس عمومی) امضاء شد، به تصمیم‌گیران، ذی‌نفعان و فعالان حوزه، معرفی می‌کند و برای اجرای این برنامه، پیشنهاداتی را ارائه می‌دهد و نقش یونسکو را در این زمینه به‌طور مشروح بیان می‌کند.